

Financiële toegankelijkheid van ambulante MRI- en CT-scans

2023

Auteurs: Françoise De Wolf, Bernard Landtmeters

Colofon

Onderwerp:	Evaluatie van de financiële toegankelijkheid van MRI- en CT-scans door een analyse van de conventioneringsgraad van de radiologen en de ereloonsupplementen
Publicatiedatum:	15 juni 2023
Redactie en vertaling:	Erik Roelants
Aanbevolen referentie:	De Wolf, Françoise; Landtmeters, Bernard (2023), Financiële toegankelijkheid van ambulante MRI- en CT-scans, IMA Intermutualistisch Agentschap, Brussel.
Contactgegevens:	VZW IMA • Bolwerklaan 21 B7 • 1210 Brussel Tel. 02 891 72 11 • ima-aim@intermut.be • www.ima-aim.be KBO 0478.655.210 • RPR Brussel

Dit document is beschikbaar op de website www.ima-aim.be.

Elke gedeeltelijke reproductie van dit document is toegestaan mits bronvermelding.

Inhoudstafel

1. Inleiding	1
2. Methodologie	2
3. Conventieoning van de radiologen	4
3.1. Conventieoningsgraad van radiologen	4
3.2. Conventieoning van de radiologen per ziekenhuis	5
4. Ereloonsupplementen op MRI- en CT-onderzoeken	7
4.1. Aandeel onderzoeken met ereloonsupplementen	7
4.2. Bedrag van het ereloonsupplement.....	11
5. Belangrijkste conclusies	15

1. Inleiding

Het onderzoek in dit rapport heeft als doel om de financiële toegankelijkheid tot ambulante onderzoeken met medische beeldvorming met 'zware' apparatuur, met name MRI en CT-scans, objectief weer te geven

Deze onderzoeken worden uitgevoerd op voorschrift en enkel bij ziekenhuisinstellingen die adequate erkenning verkregen.

Om zekerheid te kunnen hebben over het gehanteerde tarief, moet de patiënt toegang hebben tot een geconventioneerde dienstverlener. Indien de dienstverlener niet geconventioneerd is, kan deze de patiënt, bovenop het remgeld, ereloonsupplementen aanrekenen die de zorgverstrekker zelf bepaalt. Dit heeft een impact op de financiële toegankelijkheid voor de patiënt.

De analyse van enerzijds het aanbod van geconventioneerde radiologen die MRI- en CT-scans attesteren en anderzijds van het aandeel en het bedrag van de geattesteerde ereloonsupplementen, binnen elk ziekenhuis maar ook per regio, geeft een indicatie van de tariefzekerheid en de financiële toegankelijkheid per regio. Met de gegevens met betrekking tot de rechthebbenden van de verhoogde tegemoetkoming (VT) kan beoordeeld worden of de toeslagen de financiële toegankelijkheid van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen belemmeren, ook al genieten zij een hogere vergoeding die bedoeld is om hun toegang tot de zorg te bevorderen.

2. Methodologie

De analyse is gericht op terugbetaalde ambulante MRI- en CT-scans¹, alsook op forfaitaire honoraria per voorschrift en consultancehonoraria² geattesteerd voor dezelfde patiënt, op dezelfde datum, in eenzelfde ziekenhuis, in 2021.

Voor ziekenhuizen met meerdere vestigingen worden alle gegevens toegekend aan het erkenningsnummer van het ziekenhuis, ofwel 93 ziekenhuizen voor MRI en 100 ziekenhuizen voor CT-scans. Dit zorgt voor een vertekening in de geografische spreiding, omdat hier de prestaties niet verdeeld worden over de verschillende sites (bv. de prestaties van CHIREC Braine-l'Alleud in Waals-Brabant zijn opgenomen in de prestaties van Delta in Brussel).

Het conventioneringsstatuut van de dienstverlener is in deze studie de situatie op 31 december 2021.

¹ Uitgezonderd dagverblijf.

² Lijst van nomenclatuurcodes die in aanmerking genomen worden: 457855, 457850, 457892, 457914, 457936, 457951, 458452, 458570, 458592, 458673, 458732, 458813, 458835, 458850, 458872, 458894, 458975, 459351, 459373, 459395, 459410, 459432, 459454, 459513, 459535, 459550, 459572, 459594, 459616, 459631, 459675, 459690, 459830, 459874, 459896, 459911, 460670, 460795, 460972, 460994, 461016.

De conventioneringsgraad houdt rekening met de zorgverstrekkers die minstens 10 prestaties hebben verricht op het betreffende (CT-scan- of MRI-)toestel.

3. Conventioneerings van de radiologen

In principe kan een geconventioneerde radioloog geen ereloon supplementen aanrekenen (behalve in bijzondere gevallen). Het aanbod van geconventioneerde radiologen is dus een eerste indicator van tariefzekerheid voor de patiënt.

3.1. Conventioneeringsgraad van radiologen

Tabel 1: Conventioneeringsgraad per gewest

	MRI			CT-scan		
	Conventioneeringsstatuut			Conventioneeringsstatuut		
	% nt-geconv.	% deels	% geconv.	% nt-geconv.	% deels	% geconv.
Brussel	33%	6%	62%	33%	6%	61%
Vlaanderen	68%	2%	30%	67%	2%	31%
Wallonië	9%	3%	88%	8%	4%	89%
België	41%	3%	56%	40%	3%	57%

Onder de 1096 radiologen die minstens 10 MRI-scans hebben geattesteerd, is 56% volledig geconventioneerd maar 41% is niet-geconventioneerd. Van de 1268 radiologen die minstens 10 CT-scans hebben geattesteerd, bedraagt de conventioneringsgraad 57%. 40% is niet-geconventioneerd.

Er zijn belangrijke regionale verschillen. Het conventioneringsgraad van de radiologen is veel hoger in Wallonië (88% volledige geconventioneerd voor MRI en 89% voor CT-scan) dan in Vlaanderen (respectievelijk 30% en 31%).

3.2. Conventieoning van de radiologen per ziekenhuis

Het aanbod van geconventioneerde radiologen die MRI of CT-scans uitvoeren in een ziekenhuis heeft gevolgen voor de tariefzekerheid van de patiënt die naar dit ziekenhuis gaat. De patiënt kiest zelden specifiek de radioloog die de prestatie zal attesteren, waardoor de systematische conventieoning van alle radiologen in het ziekenhuis garantie biedt wat betreft tariefzekerheid. Anderzijds heeft de patiënt geen tariefzekerheid indien niet alle radiologen in het ziekenhuis geconventioneerd zijn.

Er zijn sterke regionale verschillen wat betreft de tariefzekerheid bij de ziekenhuizen.

Tabel 2: Aantal ziekenhuizen naar gelang het aandeel niet-geconventioneerde radiologen, per type onderzoek (MRI of CT-scan) en per gewest

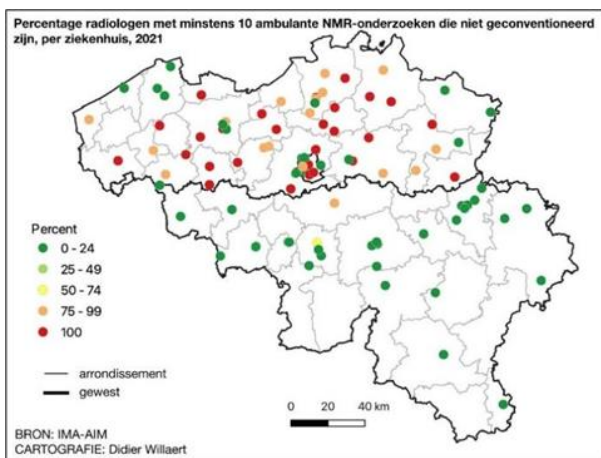
	MRI			CT-scans		
	Niet-geconventioneerde radiologen		Totaal aantal ziekenhuizen	Niet-geconventioneerde radiologen		Totaal aantal ziekenhuizen
	Allen	Geen		Allen	Geen	
Vlaanderen	24	9	50	23	8	52
Brussel	3	2	12	2	2	12
Wallonië	0	16	31	0	21	36
België	27	27	93	25	31	100

In Wallonië zijn in de meeste ziekenhuizen alle radiologen geconventioneerd. In Vlaanderen zijn in bijna de helft van de ziekenhuizen alle radiologen niet-geconventioneerd.

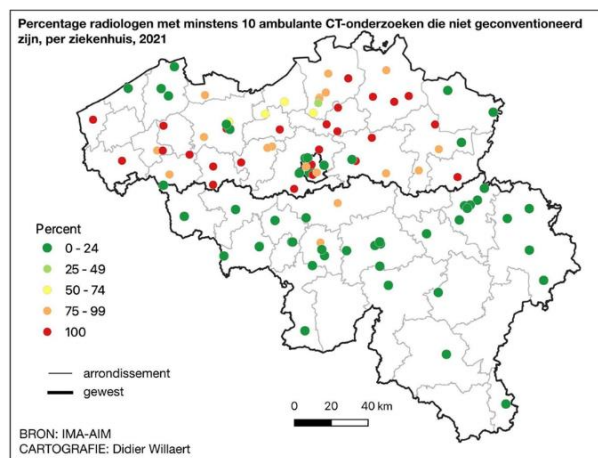
In sommige regio's is het voor patiënten onmogelijk om een geconventioneerde radioloog te vinden omdat alle radiologen die MRI- en/of CT-scans attesteren in naburige ziekenhuizen niet geconventioneerd zijn.

Grafiek 1: Geografische spreiding van ziekenhuizen naargelang de conventioneeringsgraad van de radiologen

NMR

CT-scan

In bepaalde regio's zijn er geen geconventioneerde radiologen.

4. Ereloonsupplementen op MRI- en CT-onderzoeken

Het aanbod van geconventioneerde radiologen geeft een indicatie van het risico geconfronteerd te worden met ereloonsupplementen, maar niet van de feitelijke attestering van ereloonsupplementen³ (waar we dieper op ingaan in punt 4.1) noch van het bedrag ervan (punt 4.2). Ereloonsupplementen hebben gevolgen voor de financiële toegankelijkheid van de prestaties.

4.1. Aandeel onderzoeken met ereloonsupplementen

4.1.1. Algemene cijfers

Bij 44% van de MRI-onderzoeken en 21% van de CT-scans worden ereloonsupplementen aangerekend, op de nomenclatuurcode van de prestatie en/of het consultan-cehonoraria en/of de forfaitaire vergoeding per voorschrift.

³ Een niet-geconventioneerde zorgverstreker mag ereloonsupplementen aanrekenen, maar dit is geen verplichting.

Tabel 3: Percentage onderzoeken waarbij ereloonsupplementen aangerekend worden

	Alle rechthebbenden		Patiënten met VT	
	MRI	CT-scan	MRI	CT-scan
Brussel	31%	27%	3%	3%
Vlaanderen	64%	37%	28%	20%
Wallonië	2%	1%	0%	0%
België	44%	21%	15%	9%

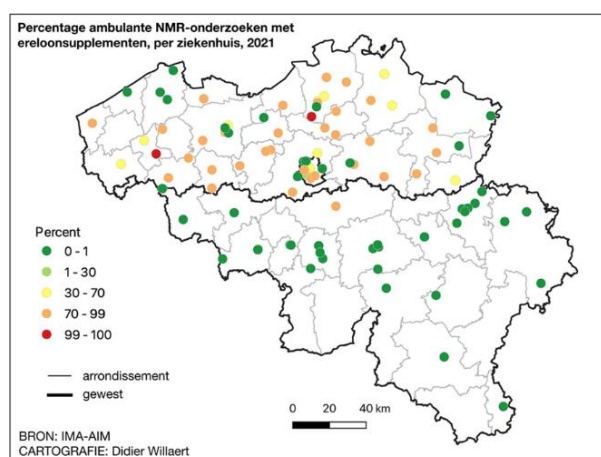
Er zijn aanzienlijke regionale verschillen: in Vlaanderen worden voor bijna twee op drie MRI-onderzoeken ereloonsupplementen betaald, terwijl het in Wallonië slechts gaat om 2% van de MRI-onderzoeken.

4.1.2. Aandeel onderzoeken met ereloonsupplementen per ziekenhuis

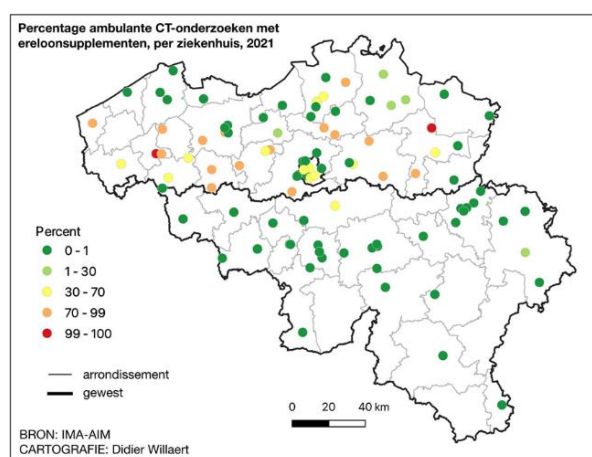
De onderstaande kaarten illustreren de kans per ziekenhuis om geconfronteerd te worden met ereloonsupplementen. Deze supplementen komen het vaakst voor in het rood weergegeven ziekenhuizen (meer dan 99% van de onderzoeken), en het minst in de donkergroene ziekenhuizen (minder dan 1% van de onderzoeken).

Grafiek 2: Percentage onderzoeken met ereloonsupplementen per ziekenhuis

Grafiek 2a. Kaart MRI

Graphique 2b. Kaart CT-scan

Hoewel de meeste ziekenhuizen nooit ereloonsupplementen attesteren voor ambulante MRI- en CT-scans, attesteren sommige ziekenhuizen systematisch ereloonsupplementen. Deze zijn geconcentreerd in bepaalde regio's.

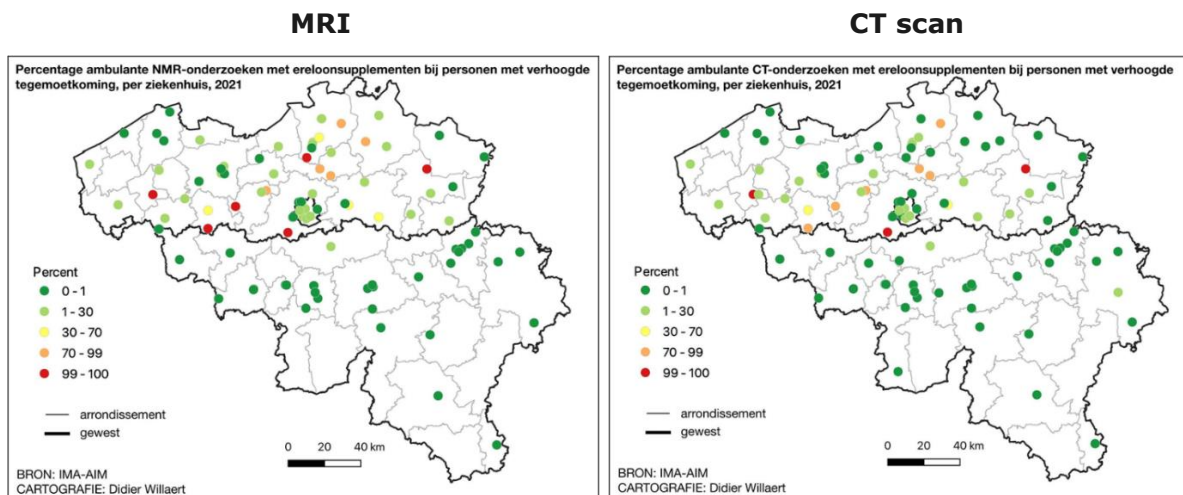
Tabel 4: Aantal ziekenhuizen naar gelang het aandeel onderzoeken met ereloonsupplementen

	MRI		Totaal aantal ziekenhuizen	CT-scan		Totaal aantal ziekenhuizen
	Aantal ziekenhuizen waar het aantal onderzoeken met supplementen...			Aantal ziekenhuizen waar het aantal onderzoeken met supplementen...		
	< 1%	> 70%		< 1%	> 70%	
Brussel	7	3	12	8		12
Vlaanderen	12	30	63	21	19	52
Wallonië	30	1	31	34		36
België	49	34	93	63	19	100

We stellen vast dat bepaalde geconventioneerde dienstverleners regelmatig ereloonsupplementen aanrekenen voor ambulante MRI- en CT-scans.

De rechthebbenden van de verhoogde tegemoetkoming (VT) genieten een betere financiële bescherming door een hogere vergoeding, maar het voordeel van deze betere bescherming verdwijnt wanneer er ereloonsupplementen worden geattesteerd⁴. De attestering van ereloonsupplementen voor deze patiënten verdient daarom bijzondere aandacht.

Grafiek 3 : Percentage onderzoeken met ereloonsupplementen – VT

⁴ Voorts beschermen financiële beschermingsmechanismen zoals de maximumfactuur (MAF) de patiënten niet tegen ereloonsupplementen.

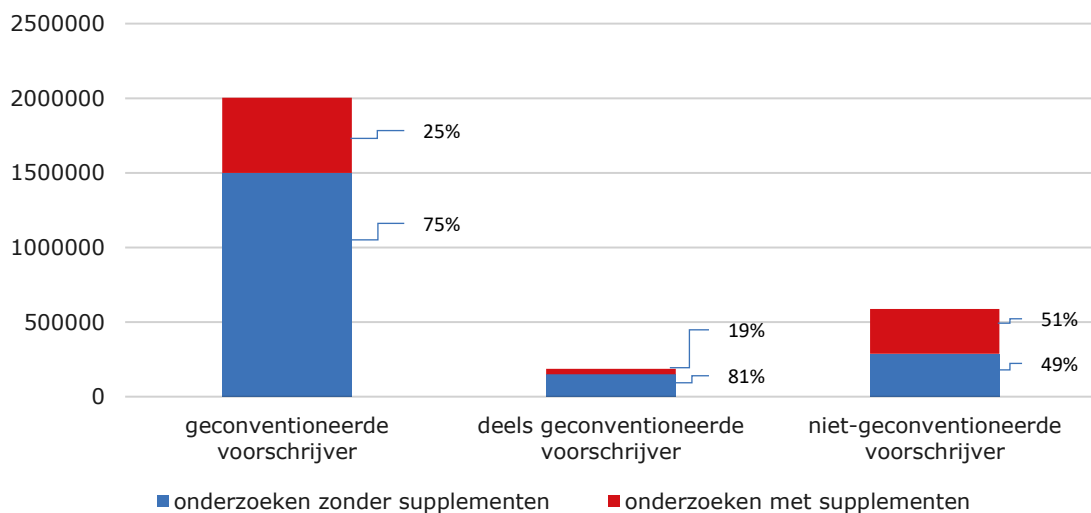
Het risico om geconfronteerd te worden met ereloossupplementen verschilt sterk naargelang het ziekenhuis, ook voor VT-patiënten, met duidelijke regionale verschillen.

Er moet op worden gewezen dat het percentage ereloossupplementen in het weekend vergelijkbaar is met andere dagen van de week, in alle ziekenhuizen.

4.1.3. Erelaanssupplementen per onderzoek naargelang het conventioneeringsstatuut van de voorschrijver

De analyse van de ereloossupplementen in functie van het conventioneeringsstatuut van de voorschrijver heeft als doel om na te gaan wat de impact hiervan is op het al dan niet attesteren van ereloossupplementen door de verstrekker (radioloog).

Grafiek 4: Attestering van ereloossupplementen naargelang het statuut van de voorschrijver

Een grote meerderheid (72% van de onderzoeken) wordt voorgeschreven door een geconventioneerde arts.

Van de onderzoeken die worden voorgeschreven door een geconventioneerde arts, wordt bij een kwart ereloossupplementen aangerekend.

- Bij 44% van de MRI-onderzoeken en 21% van de CT-onderzoeken worden ereloossupplementen aangerekend.
- Voor VT-patiënten worden bij 15% van de MRI-onderzoeken en 9% van de CT-onderzoeken ereloossupplementen aangerekend.
- In bepaalde ziekenhuizen worden ereloossupplementen geattesteerd voor alle ambulante MRI- of CT-onderzoeken, terwijl in andere ziekenhuizen nooit ereloossupplementen worden aangerekend voor dezelfde onderzoeken.

- Er zijn belangrijke regionale verschillen.

4.2. Bedrag van het ereloonsupplement

Het bedrag van de ereloonsupplementen is een bijkomende indicator voor de financiële toegankelijkheid naast het percentage ereloonsupplementen.

De onderstaande analyses hebben uitsluitend betrekking op de onderzoeken met ereloonsupplementen, zijnde 44% van de MRI's en 21% van de CT-scans⁵.

4.2.1. Bedrag van het ereloonsupplement per onderzoek

Het bedrag van de ereloonsupplementen, voor onderzoeken waarbij dit wordt aangerekend, varieert sterk per onderzoek, zoals blijkt uit de distributietabel (tabel 5). Het bedraagt **gemiddeld 33,37 euro voor MRI en 22,47 euro voor CT-scan**, maar in één geval op tien (P10: percentiel 10) is het lager dan 13 euro voor MRI en 10 euro voor CT-scans. Voor 5.460 MRI's en 1.008 CT-scans bedraagt het meer dan 100 euro.

Tabel 5: Distributie van het bedrag van de ereloonsupplementen voor onderzoeken met ereloonsupplementen

	Aandeel onderzoeken met ereloonsupplementen	Distributie bedrag van ereloonsupplementen					
		gemiddeld	P10	P25	mediaan	P75	P90
MRI							
Vlaanderen	64%	31,22 €	12,68 €	16,95 €	31,70 €	44,18 €	48,04 €
Wallonië	2%	36,48 €	9,18 €	13,60 €	48,67 €	48,98 €	48,99 €
Brussel	31%	54,49 €	25,00 €	33,90 €	45,00 €	74,27 €	100,47 €
België	44%	33,37 €	12,68 €	20,00 €	35,82 €	45,00 €	48,05 €

⁵ Het gemiddelde bedrag voor CT-scan-onderzoeken met ereloonsupplementen bedraagt 22,47 euro. Als dit wordt berekend voor alle onderzoeken, inclusief die zonder supplementen, bedraagt het gemiddelde 4,79 euro.

CT-scan							
Vlaanderen	37%	20,13 €	7,54 €	13,06 €	20,12 €	25,50 €	31,39 €
Wallonië	1%	10,62 €	8,87 €	9,18 €	9,18 €	9,18 €	9,18 €
Brussel	27%	35,71 €	10,00 €	26,06 €	26,08 €	57,94 €	73,07 €
België	21%	22,47 €	9,18 €	12,63 €	21,08 €	26,37 €	34,65 €

Deze bedragen laten belangrijke regionale verschillen zien. Ze zijn significant **hoger in Vlaanderen dan in Wallonië**.

Wanneer VT-patiënten geconfronteerd worden met ereloon-supplementen, is het bedrag even hoog als voor de rest van de bevolking.

Tabel 6: Distributie van het bedrag van de ereloon-supplementen per onderzoek – VT

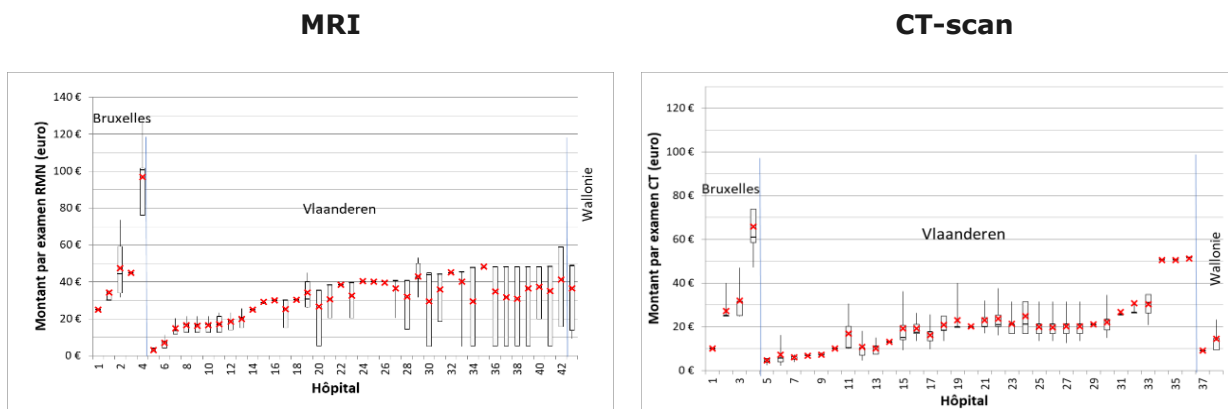
	Aandeel onderzoeken met ereloon-supplementen	Distributie bedrag van ereloon-supplementen					
		gemiddeld	P10	P25	mediaan	P75	P90
VT - MRI							
Vlaanderen	28%	31,55	12,68	16,95	30,24	40,14	48,04
Wallonië	0%	31,09	8,87	9,18	39,80	48,98	48,99
Brussel	3%	46,45	25,00	25,00	33,90	59,33	91,09
België	15%	32,19	14,42	16,95	30,25	40,73	48,04
VT – CT-scan							
Vlaanderen	20%	19,70	8,00	10,31	20,00	26,37	31,39
Wallonië	0%	15,89	8,87	9,18	9,42	13,74	23,16
Brussel	3%	37,66	10,00	10,00	31,32	58,66	73,79
België	9%	20,67	8,00	10,31	20,00	26,51	31,39

4.2.2. Distributie van het bedrag van de ereloon-supplementen per ziekenhuis

Ook tussen de ziekenhuizen varieert de distributie van het bedrag van de ereloon-supplementen.

De onderstaande grafieken illustreren de variatie van de ereloon-supplementen⁶ voor ziekenhuizen met meer dan 25 MRI- of CT-scan-onderzoeken met ereloon-supplementen, namelijk 43 ziekenhuizen voor MRI en 38 ziekenhuizen voor CT-scan.

Grafiek 5: Distributie van het bedrag van de ereloon-supplementen per onderzoek per ziekenhuis⁷

Het **gemiddelde bedrag** van de ereloon-supplementen (x) varieert van **3 euro** in het goedkoopste ziekenhuis tot **97 euro** in het duurste ziekenhuis van **MRI**-onderzoeken en van **4 euro tot 65 euro voor CT-scan**, maar bij ieder ziekenhuis zijn er variaties.

- De ereloon-supplementen variëren zowel tussen de ziekenhuizen als binnen hetzelfde ziekenhuis.

4.2.3. Totaalbedrag ereloon-supplementen voor MRI en CT-scan

In 2021 werd aan patiënten 24,1 miljoen euro aan ereloon-supplementen aangerekend, wat hoger is dan het totaal aan remgelden (22,6 miljoen euro).

⁶ In deze cijfers worden onderzoeken zonder ereloon-supplementen niet meegeteld.

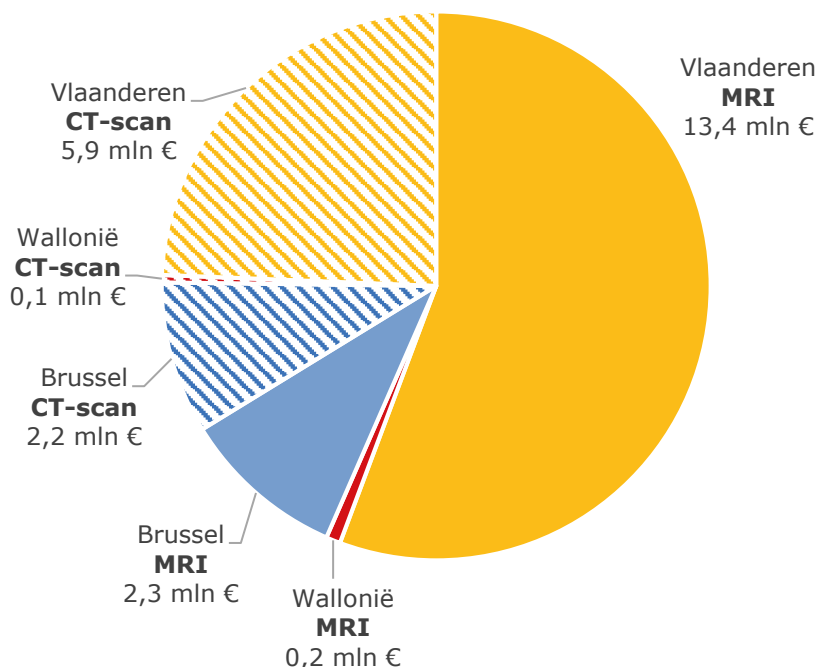
⁷ Voor ieder ziekenhuis gaat de staaf van percentiel 10 tot percentiel 90, x vertegenwoordigt het gemiddelde en – de mediaan.

Tabel 7: Totaalbedrag aan honoraria inclusief supplementen in 2021

	Bedrag RIZIV-terugbetaling (miljoen €)	Bedrag remgeld (miljoen €)	Bedrag ereloonsupplementen (miljoen €)
MRI ambulante	174,1	9,3	16,0
CT-scan ambulante	327,8	13,3	8,1
Totaal	501,9	22,6	24,1

De ziekenhuizen in Vlaanderen zijn goed voor 80% van dit bedrag, vergeleken met 1% voor ziekenhuizen in Wallonië.

Grafiek 6: Verdeling van 24,1 miljoen euro aan ereloonsupplementen naar het type toestel en gewest

Deze bedragen concentreren zich bij een beperkt aantal ziekenhuizen:

- **10 ziekenhuizen** vertegenwoordigen meer dan **50%** van dit bedrag;
- **60 ziekenhuizen** vertegenwoordigen minder dan **1%** van dit bedrag.

5. Belangrijkste conclusies

- In bepaalde ziekenhuizen is geen enkele radioloog die MRI- of CT-scan attesteert geconventioneerd, waardoor deze geen tariefzekerheid kunnen bieden aan de patiënten.
- In bepaalde gebieden zijn er geen ziekenhuizen met geconventioneerde zorgverstrekkers.
- Ereloonsupplementen worden geattesteerd voor 44% van de MRI-onderzoeken en 21% van de CT-onderzoeken. Deze verhouding gaat van 0% in een meerderheid van de ziekenhuizen tot 100% in bepaalde ziekenhuizen. Er zijn belangrijke regionale verschillen.
- In 2021 werd voor 24,1 miljoen euro aan ereloonsupplementen aangerekend aan de patiënt. Dit bedrag is hoger dan het totale remgeldbedrag.
- 10 ziekenhuizen vertegenwoordigen meer dan 50% van de aangerekende ereloonsupplementen op MRI en CT-scan, terwijl 63 ziekenhuizen geen ereloonsupplementen aanrekenen voor CT-scan en 49 ziekenhuizen voor MRI.
- Het bedrag van het ereloonsupplement verschilt van ziekenhuis tot ziekenhuis.
- Patiënten die recht hebben op verhoogde tegemoetkoming (VT) worden minder vaak geconfronteerd met ereloonsupplementen dan de rest van de bevolking. Wanneer dit wel wordt aangerekend, is het bedrag even hoog als voor de rest van de bevolking.
- Het conventioneringsstatuut van de voorschrijvende arts lijkt geen impact te hebben op aanrekenen van supplementen.
- Bepaalde geconventioneerde radiologen attesteren ereloonsupplementen.